

Seculo
periculo
pollutionis.

copula habita vel futura, semper ac absit periculum pollutionis. Ratio est, quia (prout dicunt Salmant.¹, loquendo de tactibus impudicis) ipse status matrimonii haec omnia licita reddit; alias status matrimonialis nimis scrupulis esset obnoxius. — Hanc sententiam tenent (praeter Filliucium, Bonacina, Sanchez, Lessium et Diana, apud Busenbaum ut supra, n. 23, in fine), S. Antoninus², Cajetanus³, Coninck⁴; Croix⁵ cum Gersonio, Suarez, Laymann et aliis plurimis; item Vasquez, Aversa, etc., apud Salmant.⁶, qui probabilem putant. Et favet D. Thomas⁷, ubi dicit quod conjugibus, sicut copula est licita, ita et delectatio de illa.

Jactans se
de peccato
vero vel fi-
cto.

26. — Ultimo hic notandum cum Salmant.⁸ cum Lugo^{a)}, Cajetano^{a)}, Navarro^{a)}, Palao^{a)}, Dicastillo^{a)}, etc., quod si quis se jactet de peccato gravi a se vere patrato, debet explicare in confessione etiam speciem peccati; quia tunc communiter jactantiae additur complacentia de peccato facto, quae sumit eandem speciem peccati. — Secus autem, si jactantia sit de peccato ficto.

¹ Tr. 9, cap. 15, n. 84. — *Fill.*, tr. 10, part. 1, cap. 9, n. 363. — *Bonac.*, de Matrim., qu. 4, punct. 8, n. 12. — *Sanch.*, de Matrim., lib. 9, disp. 44, n. 3. — *Less.*, lib. 4, cap. 3, n. 121. — *Diana*, part. 2, tr. 17, resol. 36. — ² Part. 2, tit. 5, cap. 1, § 6, v. *Sciendum*. — ³ In 1^{am} 2^{ae}, qu. 74, art. 8, ad 4^{am}. — ⁴ Disp. 34, dub. 11, n. 113. — ⁵ Lib. 6, part. 3, n. 337. — *Gerson.*, tr. de Pollut. diurna, notab. 7. — *Suar.*, in 1^{am} 2^{ae}, tr. 5, disp. 5, sect. 7, n. 9. — *Laym.*, lib. 1, tr. 3, cap. 6, n. 14. — *Vasq.*, in 1^{am} 2^{ae}, disp. 113, cap. 2. — *Aversa*, de Matrim., qu. 21, sect. 8, v. *Admitti tamen*. — ⁶ Tr. 9, cap. 15, n. 89

27. — « 4°. Delectatio morosa, de rebus « solo jure positivo prohibitis, non est illicita, modo non fiat sub ratione prohibitionis: v. gr. si Cartusianus vel alius « die jejunii se oblectet de cogitato esu « carni; quia non est de opere malo, « cum lex tantum vetet comestionem ex « ternam. Laymann⁹, Lessius¹⁰ ».

Et ita tenendum cum Salmant.¹¹, Palao, Vasquez, Sanchez, Lessio communiter, et Roncaglia¹²; quidquid dicat Croix¹³. Non licet autem delectari de Missa ob oblivionem relicta, et simili; quia omissio est objective mala: ut Roncaglia¹⁴ cum Azor et Sanchez.

28. — « 5°. Qui delectationem morosam « mortalem confitetur, addere debet circumstantias operis de quo fuit delectatio: v. gr. in materia irae, an fuerit de « occidendo fratre an alio; uno an pluribus: in materia carnis, an de conjugata « moniali, consanguinea. — Quod tamen « limitant Azor, Sa^{a)}, Salas¹⁵, etc., si delectatio feratur in objectum apprehensum secundum totam suam malitiam; « non autem si tantum secundum partem,

et 88. — ¹ De Malo, qu. 15, art. 2, ad 17^{am}. — ² Tr. 20, cap. 13, num. 66. — ³ Lib. 1, tr. 3, cap. 6, num. 9. — ⁴ Lib. 4, cap. 3, n. 114 et 115. — ⁵ Tr. 20, cap. 13, n. 37 et 38. — *Palaus*, tr. 2, disp. 2, punct. 10, § 2, num. 3. — *Vasq.*, in 1^{am} 2^{ae}, disp. 110, cap. 2. — *Sanch.*, Decal., lib. 1, cap. 2, n. 10. — *Less.*, loc. cit. — ⁶ Tr. 2, de Peccat., qu. 1, cap. 3, qu. 3, resp. 2. — ⁷ Lib. 5, n. 81. — ⁸ Loc. cit., qu. 5. — *Azor*, part. 1, lib. 4, cap. 6, qu. 9. — *Sanch.*, loc. cit. — *Azor*, loc. cit., qu. 3. — ⁹ In 1^{am} 2^{ae}, tr. 13, disp. 6, sect. 6, n. 59, i. f.

Delectatio de prohibitis jure positivo, quando illicita.

Delectatio morosa, quomodo confitenda.

minus recte Palai, Laym. et Holzmann sententiam interpretatus est, dum addidit: « *Etiam secluso periculo delectationis sensitivae* »; ratio enim quam isti adducunt et propter quam in viduis et existis delectationem voluntatis reprobant, est ipsum delectationis sensitivae periculum.

26. — ^{a)} Plura eaque diversa hic ponunt Salmant., auctoresque indiscriminatim allegant; non omnes tamen doctrinam hic a S. Alphonso expositam tenent; et primo quidem Cajetanus et Navarrus de ea omnino silent; Palaus autem, tr. 2, disp. 2, punct. 11, n. 1 et 5; et Lugo, de Poenit., disp. 16, n. 266, asserunt quidem duplex peccatum esse in jactantia, quando simul sibi complacet in peccato, in eoque casu explicandam esse speciem peccati de quo quis se jactaverit; Palaus tamen istud non refert ad peccatum vere patratum; Lugo vero innuit tantum his verbis: « Si simul cum jactantia aut etiam sine illa

interveniat gaudium aut complacentia de peccato illo, debere explicari speciem peccati praeteritum ». — Dicastillus perbelle rem explicat; postquam enim, de Poenit., disp. 9, dub. 8, n. 527, docuit parum referre ad jactantiam praecise ut est jactantia (et idem asserit Lugo, loc. cit., n. 274) utrum vere an falso quis se jactet, subdit: « Dixi vero praecise ut jactantiae, quia solet in peccato vere commisso frequentius reperiri non solum malitia talis jactantiae, sed nova complacentia ejusdem antiqui peccati. Quodsi haec complacentia reperiretur etiam in jactantia de peccato falso, ita ut complaceret quis etiam in tali objecto, quasi revera fuisset perpetratum peccatum, etiam tunc erunt duo peccata. Sicut e contrario, si in priori casu non esset complacentia nova de antiquo actu, sed sola jactantia de peccato, non esset ibi duplex malitia ».

28. — ^{a)} Sa, v. Luxuria, n. 13, sententiam aliorum potius quam suam exponit: « Dele-

« v. gr. in feminam apprehensam ut non « suam, non tamen ut alteri nuptam vel « ut monialem: tunc enim probabile esse « ajunt delectationes tales reduci ad speciem simplicis fornicationis. Ita etiam « Filliucius, Lessius, Bonacina, Diana, « Palaus. Vide card. de Lugo¹.

« Aliud est de ipso opere externo, « quod semper fertur in objectum secundum totam suam malitiam; aut etiam « de desiderio efficaci, quod fertur in opus « externum secundum se et ut est a parte « rei, ac proinde est ejusdem cum illo « speciei: ideoque ejus circumstantiae « semper fatendae sunt. Vide auctores « citatos ». — [Vide dicta n. 15].

29. — « Resp. II°. Si quis sine causa et « necessitate actionem exercent, ex qua « intelligit delectationem carnis naturali- « ter orituram (v. gr. ex curiositate legit « vel audit turpia), tamen sine directa intentione et sine periculo consensus, peccat venialiter; si vero justam causam « habeat, nihil peccat. — Vide supra in « sexto Praec. ». [Lib. III, n. 481, ad 6. Si pollutio].

« Quaes: An voluntas delectationem carnalem positive reprimere teneatur? »

DUBIUM III.

De Distinctione Peccatorum.

ARTICULUS I.

QUAE PECCATA DISTINGUANTUR SPECIE.

30. Quomodo peccata differant specie quoad materiale, et quomodo quoad formale peccati. — 31. Ex quotuplici radice desumatur diversitas specierum. — 32. An peccata specie distinguantur ex oppositione ad virtutes, vel ex diversitate objectorum. — 33. An ex praecceptis diversis peccata specie distinguantur. — 34. An peccatum ex objecto levius possit excedere gravitatem peccati superioris speciei.

Distinctio specifica quoad materiale.

30. — « Resp. Peccata, quoad materiale « sive entitatem positivam, specie distinguuntur ex objectis formalibus et cir-

Fill., tr. 21, cap. 8, n. 302. — *Less.*, lib. 4, cap. 3, n. 123, v. *Haec sententia*. — *Bonac.*, de Matrim., qu. 4, punct. 8, n. 3 et 20. — *Diana*, part. 1, tr. 7, resol. 48; et part. 2, tr. 17, resol. 34. — *Palaus*, tr. 2, disp. 2, punct. 10, § 4, n. 2. — ¹ De Poenit., disp. 16, n. 363. — *Cajetan.*, Sum.,

« Resp. 1°. Si voluntas plene eam adversus « tens, negative et permissive se habeat, « ita ut nec approbet nec repellat, (dummodo id non permittat ex ipsius delectationis complacentia, nec periculum sit « ulterioris consensus), probabile est quod « docent Cajetanus et Sanchez^{a)}, non peccare mortaliter: tum quia non consentit « in delectationem; tum quia moraliter est « impossibile omnes illos motus evitare; « tum quia ex justa causa illos licet permittere, etiam secundum adversarios.

« Resp. 2°. In praxi tamen verius videtur quod docent Vasquez, Azor, Lessius, Becanus², sine justa causa eis non resistere esse mortale: quia fere semper voluntas est exposita periculo consensus; et contrarium credere est nimia « sui confidentia et praesumptio. Moderate Laymann utramque sententiam probabilem fatetur. Et ait delectationem videri mortalem, nisi saltem actum simplicis displicentiae circa illam elicias: « etsi efficaciter animum ad alia divertere « negligas, cum facile possis, et speres te « tali modo posse depellere. Vide Laymann³ ». — [Vide fuse dicta super hoc puncto, Lib. V, n. 7].

Quid de negative se habente.

Quoad formale.

v. *Delectatio*, § *Magna lamen*. — *Vasq.*, in 1^{am} 2^{ae}, disp. 108, cap. 2. — *Azor*, part. 1, lib. 4, cap. 6, qu. 5°, v. *Ut propositam*. — *Less.*, lib. 4, cap. 3, num. 117 et 118. — ² Part. 2, tr. 2, cap. 5, qu. 5, concl. 4. — *Laym.*, lib. 1, tr. 3, cap. 6, n. 7 et 8. — ³ Loc. cit.

ctatio de peccato carnali quae dicitur morosa mortale peccatum est et ejusdem cum peccato operis speciei. Quidam tamen dicunt non variari speciem, si quis de virgine cogitet, aut conjugata, non ut tales sunt, sed solum ut

feminae ». Notandum tamen est hoc ultimum dictum ex opere Emmanuelis Sa expunctum fuisse, nec reperiri in editionibus correctis.

29. — ^{a)} De Sanchez, vide notam d ad num. 6, supra.

« distinguuntur ab oppositis formis, sive « rectitudine virtutis qua privant; remote « autem et fundamentaliter, ex objectis. « Ita Tanner ^{a)}. — Ratio primae partis « est, quia omnes actus specie distinguuntur « ex objectis; peccata autem quoad « materiale, dicunt ipsos actus. Ratio secundae « partis, quia privationes proxime « distinguuntur specie a formis quibus privant; « sed peccata formaliter sunt privationes « rectitudinum oppositarum. Ratio « tertiae partis, quia rectitudo virtutis « specificatur proxime ex objecto: ergo « privatio rectitudinis, ex eodem remote.

« Ex quibus resolves:

« Peccata specie differunt, non tantum « quae diversis virtutibus, sed etiam quae « eidem opponuntur extreme (ut prodigalitas « et avaritia), vel ratione diversae « difformitatis, id est, quae adeo diversa « ratione et malitia ejusdem virtutis « materiam attingunt, ut, quantum est ex « natura ejusdem peccati, non sit eadem « facilitas, moraliter loquendo, neque « pensio utrumque peccatum committendi: « qualia sunt homicidium, furtum, adulterium, « deductio ».

31. — Docet Tridentinum ¹⁾, circumstantias illas in confessione explicandas esse quae speciem peccati mutant. — Hinc

Quaeritur 1°. *Ex quotuplici radice desumatur distinctio specifica peccatorum?*

Resp. cum Busenbaum et sententia communiori, sumi ex duplici radice, nempe: 1°. Ex oppositione ad diversas virtutes. — 2°. Ex diversa difformitate contra eandem virtutem, prout accidit in perjurio et violatione voti, sive blasphemia; licet enim haec peccata sint contra eandem virtutem religionis, specie tamen

sunt diversa. Quoad hanc secundam radicem consentiunt doctores.

32. — Sed quoad primam, scilicet, ex oppositione ad virtutes, Quaestio magna est inter S. Thomam et Scotum: *An distinctio specifica proxime sumatur ab objectis diversis peccatorum, vel a diversis virtutibus quibus peccata opponuntur?*

S. Thomas ²⁾, Salmant. ³⁾ et alii tenent proxime desumi ab objectis specie diversis. Ratio S. Thomae ⁴⁾, ut ait, quia *peccatum... non habet speciem ex parte aversionis... sed ex parte conversionis, secundum quod est actus quidam.* — Scotus vero, cum Busenbaum (hic), et Becanus, Valentia, Bonacina ^{a)}, tenent distinctionem specificam desumi a virtutibus quibus opponuntur peccata; quia peccatum, formaliter sumptum, consistit in oppositione ad virtutem qua privat.

Utraque sententia est probabilis, et utraque revera in idem incidit; ut bene dicunt Salmant. ⁵⁾. — Sed secunda, distinguendo peccata per oppositiones ad virtutes, planior est et facilius; ut recte fatetur Tapia, quamvis thomista. Advertit tamen Roncaglia ⁶⁾ quod, licet peccata commissionis distinguantur ex virtutibus oppositis (ut ipse tenet); peccata vero omissionis omnino distinguuntur per oppositionem ad objecta, sive ad actus quibus privant: prout omittit Sacrum et jejunium sunt peccata specie diversa contra obedientiam Ecclesiae debitam; quia Sacrum et jejunium sunt objecta specie diversa.

33. — Deinde quaeritur 2°. *An ex diversis praeceptis peccata specie distinguantur?*

Affirmant Navarrus, Granada, Tanner ^{a)}, etc. — Sed dicendum cum S. Tho-

¹⁾ Sess. 14, cap. 5, de Confess. — ²⁾ 1^a 2^a, qu. 72, art. 1. — ³⁾ Tr. 20, cap. 12, n. 1 et 2. — ⁴⁾ Loc. cit., art. 6, ad 2^{am}. — Scotus, in 2, dist. 37, n. 9, v. *Ex hoc patet secundum.* — Becanus, part. 2, tr. 1, cap. 5, qu. 2, concl. 2. — Valent., in 1^a 2^a, disp. 6, qu. 2, punct. 1, v. *Nunc remotis.* —

⁵⁾ Loc. cit., num. 2. — Tapia, tom. 1, lib. 3, qu. 2, art. 1, n. 5. — ⁶⁾ Tr. 2, de Peccat., qu. 1, cap. 2, qu. 1, resp. 1 et 2. — Navar., Man., cap. 11, num. 4. — Jacobus de Granada, in 1^a 2^a, contr. 6, tr. 2, disp. 1, sect. 2, num. 13, 17 et 19.

30. — ^{a)} Tanner, tom. 2, disp. 4, qu. 2, dub. 1, n. 5 et seqq., disputat de peccato commissionis, et concordat.

32. — ^{a)} Bonacina, disp. 2, de Peccat., qu. 4, punct. 3, n. 4, rejicit tamquam insufficientem, distinctionem peccatorum specificam juxta virtutes quibus opponuntur; et ipse n. 1, scribit: « Peccata distinguuntur specie per

ordinem ad diversas specie perfectiones quibus privant ». Sed non videtur haec sententia differre ab altera, quam dicit insufficientem; distinctio enim peccatorum ex oppositione ad virtutes desumitur ex oppositione ad virtutes specificas, non autem genericas tantum acceptas.

33. — ^{a)} Tanner, quamvis a Salmant. n. 1, citatur pro hac opinione, revera tamen non

Distinctio specifica, quandoque ex diversitate praeceptorum.

ma ^{b)}, Cajetano ^{b)}, Valentia ^{b)}, Azor, Laymann, Coninck, Palao, Bonacina, Roncaglia ¹⁾, Croix ²⁾, Salmant. ³⁾ ex communi, quod si praecepta distinguantur tantum ex parte *legislatorum* (ut est in furto, quod prohibetur lege divina et humana) minime inducunt distinctionem specificam peccatorum; quia diversitas legislatorum non efficit praeceptum esse formaliter diversum, sed tantum materialiter. Secus tamen, si praecepta distinguantur ex parte *motivi* ad prohibendum; quia tunc diversae virtutes laeduntur. Prout si quis frangeret jejunium praeceptum ab Ecclesia, et ad quod voto simul ipse se obstrinxerit: tunc enim laederet temperantiam, ex qua Ecclesia jejunium imperat, et religionem, ex qua Deus praecipit vota observari.

Ad agnoscendum vero quandonam leges sint conditae ad diversos fines, dicunt Salmant. ^{c)} videndum si praeceptum humanum trahat actum ad specialem aliam virtutem, sive ad oppositionem cum alia speciali virtute. — Hinc inferitur 1°. Si quis occidit sacerdotem, non solum peccat contra justitiam, sed etiam contra religionem, ex cujus motivo Ecclesia vetat sacerdotis laesionem. — Inferitur 2°. Sacer-

Asor, part. 1, lib. 4, cap. 2, qu. 6. — *Laym.*, lib. 1, tr. 3, cap. 2, n. 1. — *Coninck*, de Sacram. Poenit., disp. 7, dub. 6. — *Palao*, tr. 2, disp. 3, punct. 1. — *Bonac.*, disp. 2, de Peccat., qu. 4, punct. 3, n. 5 et seqq. — ¹⁾ Tr. 2, qu. 1, cap. 2, qu. 1, resp. 3. — ²⁾ Lib. 5, n. 132 et seqq. — ³⁾ Tr. 20, cap. 12, n. 5 et 6. — *Asor*, loc. cit. — *Trull.*, Decal., lib. 1, cap. 7, dub. 23, n. 3. — *Diana*, part. 2, tr. 12, resol. 22. — ⁴⁾ Tr. 20, cap. 12, num. 12. — *Suar.*, de Relig., tr. 4, lib. 4, cap. 18,

dissentit a sententia quam ipse S. Alphonsus tenet: « Sola distinctio, inquit in tom. 2, disp. 4, qu. 2, dub. 3, n. 38, seu diversitas praeceptorum materialis non inducit diversitatem specificam peccatorum... Sed nec diversitas (n. 39) praeceptorum inter se subordinatorum, circa idem objectum inducit diversitatem specificam peccatorum, uti nec ulla diversitas praeceptorum, si quae circa idem objectum formale versentur... Si vero (n. 41) praecepta sint diversa formaliter et ex parte objecti specie distincti, etiam in materia ejusdem virtutis... tum peccata opposita etiam specie distinguuntur ».

^{b)} S. Thomas, 1^a 2^a, qu. 72, art. 6, ad 2um, negat peccata fieri specificas diversas ex oppositione ad praecepta affirmativa et negativa. — Cajetanus autem, illum commentans, adducit exempla diversitatis legislatorum, se-

dos beneficiarius omittens Officium divinum, committit unum peccatum contra religionem, non autem contra justitiam, si velit restituere fructus beneficii; quia ex eodem motivo religionis Ecclesia praecipit recitationem ei qui est sacerdos et est beneficiarius, qui ex justitia tenetur tantum non facere fructus suos. — Ita Azor, Trullench, Diana, etc., cum Salmant. ⁴⁾; contra Suarez, Laymann et Bonacina. Vide dicta *Lib. IV, n. 145, v. Sed difficultas.*

34. — Quaeritur hic 3°. *An peccatum ex objecto levius possit, ratione circumstantiae, excedere gravitatem peccati superioris speciei?*

Negant Durandus, Vasquez ^{a)} et alii. — Sed affirmat probabilis S. Thomas ⁵⁾, ubi ait: *Nihil prohibet peccatum, quod est gravius secundum suum genus, esse minus grave secundum aliquas circumstantias.* S. Doctorem sequuntur Pater Concina ⁶⁾; item Cajetanus, Suarez, Azor, Palao, etc., cum Salmant. ⁷⁾ et aliis communiter. Quia, licet regulariter gravius peccatum est illud quod perfectiori virtuti opponitur, ut dicit S. Thomas ⁸⁾; tamen, cum gravitas peccati superioris speciei sit finita, ideo, etsi physice non possit

n. 5. — *Laym.*, lib. 4, tr. 1, cap. 4, n. 5, v. f. — *Bonac.*, de Off. divino, disp. 1, qu. 5, punct. 1, num. 4. — *Durand.*, a S. Porciano, in 4, dist. 22, qu. 1, n. 8, v. *Dicendum est.* — ⁶⁾ 2^a 2^a, qu. 10, art. 3, ad 1um. — ⁷⁾ De Peccat., diss. 1, cap. 6, n. 6. — *Cajetan.*, in 2^a 2^a, qu. 94, art. 2, ad 1um dub. — *Suar.*, in 1^a 2^a, tr. 5, disp. 1, sect. 2. — *Asor*, part. 1, lib. 4, cap. 19, qu. 4. — *Palao*, tr. 2, disp. 3, punct. 4, n. 3. — ⁸⁾ Tr. 20, cap. 12, n. 22. — ⁹⁾ 1^a 2^a, qu. 73, art. 4.

cundum quam negat diversificari peccata; et ita etiam Valentia, in 1^a 2^a, disp. 6, qu. 2, punct. 1, v. *Hoc posito.*

^{c)} Salmant., tr. 20, cap. 12, n. 9, regulam istam his verbis exponunt: « Quotiescumque praeceptum trahit actum ad specialem actum virtutis in affirmativis, vel in negativis ad specialem oppositionem erga eandem virtutem, vel aliquam ejus specialem rectitudinem, tunc apparet nova ratio seu motivum intrinsecum praecepti; secus vero, si ad id non trahat ».

34. — ^{a)} Vasquez, in 1^a 2^a, qu. 73, art. 3, n. 21, negat quidem peccatum inferioris speciei fieri posse ex circumstantiis gravius peccato superioris speciei; at, n. 23 addit: « In communi modo loquendi peccatum etiam inferioris speciei et ex objecto minus grave, dici aliquando majus alio superioris speciei pro-

Peccatum ex objecto levius quandoque excedit peccatum superius.

Circumstantiae mutantem speciem confitentiae.

Duplex radix distinctionis specificae.

excedi a malitia peccati speciei inferioris, potest vero moraliter. Hinc sodomia et bestialitas sunt graviora peccata quam perjurium, ut docet S. Thomas ^{b)}, cum Salmant. ¹. Et ideo regula praedicta metiendi gravitatem peccati ex oppositione ad superiorum virtutem currit tantum quando peccata sunt maxima contra unam-

quamque virtutem; non autem quando comparatio fit maximi peccati ad minimum.

An autem circumstantiae speciem tantum aggravantes sint confitendae, nimirum gradus incestus, quantitas furti, tempus durationis peccati? Vide de Sacram. Poenit., Lib. VI, ex n. 467.

ARTICULUS II.

QUAE PECCATA DISTINGUANTUR NUMERO.

35. Vide omnia quae super hoc puncto dicuntur a Busenbaum. — 36. Ex quibus radicibus desumatur distinctio numerica. — 37. De prima radice, quae est multiplicitas actuum moraliter interruptorum. — Et 1. Quomodo interrumpantur actus interni circa peccata cordis. — 38. Quomodo circa peccata oris et operis. — 39. An malum propositum interrumpatur per diuturnum tempus. — 40. Quid, si tamen voluntas permaneat in aliquo effectu. — 41. 2. Quomodo interrumpantur aut uniantur actus externi. — 42. An explicanda omnia media apposita ad peccandum. — 43. Quid, si quis ab initio voluerit tangere, sed postea fornicetur. — 44. Quid, si quis centenis vicibus interpolatim furetur aureum ex intentione ab initio furandi centum. Et quot sacrilegia committat celebrans tres Missas in die Nativitatis Domini. — 45. De secunda radice, quae est diversitas objectorum totalium. — 46. Illationes hujus radice. — 47. Qu. 1. Quot peccata committit qui eodem actu blasphemat duodecim Apostolos. — 48. Qu. 2. Quot, si quis detrahit vel conviciatur alicui diversis contumeliis. — 49. Qu. 3. Quot, si quis detrahit alicui coram pluribus. — 50. Qu. 4. Quot, si quis negat plures articulos fidei. — Qu. 5. Quot, si quis optat diversa mala inimico. — Qu. 6. Quot, si confessarius in mortali plures absolvat. — Quid, si sacerdos pluribus Eucharistiam ministret. — (Quid, si sacerdos projiciat breviarium in mare, praevidens reddi impotentem ad recitandum. De hoc vide dicta Lib. IV, n. 149).

35. - « Resp. Numero distinguuntur « duobus modis: 1°. Ex diversis objectis « numero totalibus, non materialiter et « physice tantum, sed etiam formaliter « et moraliter distinctis. 2°. Per interrup- « tionem actuum moralem. — Filliuc- « cius ².

« Dico: *moralem*; quia, etsi ad distin- « ctionem numericam physice sufficiat « quaevis interruptio, in ordine tamen ad « confessionem non multiplicatur, nisi « moraliter multi sint: quia, sicut in con- « fessione actus moralis, ita etiam multi- « plicatio et distinctio moralis attendi « debet.

« Porro actus moraliter interrumpun- « tur, ita ut nec virtualiter nec interpre-

¹ Tr. 20, cap. 12, n. 22. — ² Tr. 21, n. 311 et seqq. — Vasg.,

tative manere censeantur: 1) Per con- « trariam voluntatem et propositum. — « 2) Per cessationem ab actu voluntariam « et liberam. — 3) Per cessationem invo- « luntariam et naturalem, sive ea fiat per « somnum, sive per distractionem ad alia. « Per somnum quidem; quia, cum in illo « cesset usus rationis, non continuatur « actio libera et moralis: per distractionem « vero, quia per illam prior cogitatio fit « involuntaria, ideoque si ad eam redea- « tur, fit voluntaria, et moraliter multi- « plicatur. Ita Vasquez, etc. Quae sen- « tentia, etsi in peccatis externis tenenda « sit, in *internis* tamen non habet locum, « secundum Filliucium ³. Ratio, quia, « etsi per hanc interruptionem physice

in 1^{am} 2^{ae}, disp. 75, cap. 3, n. 11 et seqq. — ³ Loc. cit., n. 317.

pter circumstantias vel propter majorem rationem voluntarii, quia pluribus modis malum est, vel quia majus reipublicae nocumentum infert ».

^{b)} S. Thomas, quem Salmant. allegant ut asserit S. Alphonsus, non de perjurio, sed de

sacrilegio loquitur: « Vitia contra naturam, inquit 2^a 2^{ae}, qu. 154, art. 12, ad 2um, ... tanto sunt graviora quam sacrilegii corruptela, quanto ordo naturae humanae inditus. est prior et stabilior quam quilibet alius ordo superadditus ».

« actus multiplicetur, non tamen mora- « liter; quia hoc ipso quod animus invo- « luntarie distrahitur, remanet interpre- « tative prior voluntas, cum non sit retra- « ctata aut aliter interrupta. — Vide etiam « Baldelli ¹.

« Ex dictis resolves:

« 1°. Unum numero peccatum com- « mittit qui uno actu odii vel detractionis « fertur in decem homines; qui uno ictu « duos occidit; qui uno actu vult omit- « tere Officium horarum per mensem, je- « junium per quadragesimam. Quia, etsi « haec objecta physice sint plura, sunt « tamen unum moraliter et formaliter, « quatenus in uno actu hic et nunc con- « junguntur. Ita Navarrus, Filliucius ^{a)}, « Bonacina ²; contra Azor, Vasquez, etc., « qui satis probabiliter dicunt esse pec- « cata distincta. — Verum, sive decem « peccata dicas, odisse v. gr. decem ho- « mines, sive unum, parum refert: cum « unum hoc illis decem aequivaleat, proin- « deque objecti gravitas in confessione « exprimenda sit, quippe quae actum in « suo esse individuali constituit; ut notat « Filliucius, Bonacina, Suarez ³.

« 2°. Actus voluntatis internus saepius « interruptus et repetitus, licet physice « sit multiplex, moraliter tamen est unum « numero peccatum in ordine ad confes- « sionem, si consummetur in opere aliquo « externo per eum intentum et causatum, aut « etiam in pluribus actibus externis sibi « invicem subordinatis ad eundem finem. « Hinc v. gr., qui furatur bibliothecam « per totam noctem, etsi saepius volun- « tatem furandi renovet, unum furtum;

¹ Lib. 2, disp. 21, n. 3. — Navar., Man., cap. 6, n. 17. — ² Disp. 2, de Peccat., qu. 4, punct. 2, num. 1. — Azor, part. 1, lib. 4, cap. 4, qu. 6. — Vasg., in 1^{am} 2^{ae}, disp. 75, cap. 2, n. 10. — Fill., tr. 21, cap. 8, n. 321. — Bonac., loc.

« et qui ad occidendum alium pergens, « saepe voluntatem renovat, unum homi- « cidium committit. Ratio, quia est una « actio externa, ab internis intenta et « causata, in qua internae omnes com- « plentur et moraliter uniuntur. — Vide « Baldelli ⁴.

« 3°. Actiones externae, licet numero « distinctae, ad eundem tamen finem et « actum principalem relatae, modo non « habeant distinctam ab illo malitiam, « non distinguuntur ab ipso fine et actu « principali, moraliter loquendo et in or- « dine ad confessionem. Hinc oscula, ta- « ctus, verba impudica, etc., copulam car- « nalem praecedentia, immo etiam comi- « plimenta et appendices operis, unum « numero peccatum sunt; ut docent Na- « varrus ⁵, Azor ⁶, Filliucius, etc. — Ratio, « quia sunt vel initia, vel partes, vel com- « plimenta et appendices operis, ejusdem « actus humani et objecti in quo omnia « praedicta moraliter uniuntur.

« Dixi: *complementa*; quia, si similes « actus non sunt initia vel partes copulae « subsecutivae, aut ex actu praeterito ex « natura rei non consequantur, distin- « guuntur numero, ut v. gr. si quis de « fornicatione gloriatur: proindeque illi « in confessione explicandi sunt separa- « tim, non autem priores; ut docet Sua- « rez ⁷ ».

36. - Ad intelligentiam hujus tam dif- ficilis materiae de numerica distinctione peccatorum, circa quam valde doctores laborant et valde dissentiunt; et ut clarius intelligantur omnia quae a Busen-

cit., n. 2. — ⁵ De Poenit., disp. 22, sect. 5, n. 36. — ⁴ Lib. 2, disp. 21, n. 4. — ⁶ Loc. cit. — ⁷ Part. 1, lib. 4, cap. 4, qu. 6. — Fill., tr. 21, cap. 9, n. 334. — ⁷ De Poenit., disp. 22, sect. 5, n. 26 et 27.

35. - ^{a)} Filliucius aliud de internis, aliud vero de externis peccatis asserit; et primo quidem, tr. 21, cap. 8, n. 320 et 321, docet ut « multo probabilius » unum numero peccatum committere qui uno actu odii fertur in decem homines, vel qui uno actu vult omittere Officium per mensem, jejunium per quadragesimam. At vero quoad detractionem de pluribus et plurimum occasionem uno actu, male a Busenbaum adducitur, quippe qui oppositum omnino tenet, cap. 9, n. 325, scribens: « Multiplicatur [peccatum oris] ea di-

stinctione numerica objectorum de quibus in particulari detrahitur...; nam etiamsi sermo- nis actio una sit et continuata, si tamen in ea in particulari detrahitur contra plures personas...; satis est probabile esse diversa peccata numero ». Et de occasione plurium uno ictu, *ibid.*, n. 331: « Multiplicari, inquit, numero [peccata operis...] ex multiplicatione objectorum quae numero distinguuntur, ut si quis uno ictu tres conficiat ex intentione, uno teli jactu vel bombardae tres occidat...; in his enim et similibus exemplis, probabilior ea

Corollaria pro pluribus objectis.

Pro actibus externis ad unum finem relatis.

Distinctio numerica ex duplici radice.

Interruptio moralis, quando detur.

Species et
numerus
peccatorum
confitenda.

baum dicta sunt: — praenotandum constare ex Tridentino, non solum in confessione species peccatorum esse explicandas, sed etiam numerum; cum sic doceat: *Si quis dixerit in sacramento poenitentiae... necessarium non esse jure divino confiteri omnia et singula peccata mortalia..., anathema sit.*

Distinctio
numerica,
ex duplici
radice.

Hinc videndum ex quibus radicibus desumatur distinctio numerica peccatorum. — Respondetur desumi ex duabus radicibus, nempe: I^o. Ex *multiplicitate actuum moraliter interruptorum*; et in hoc omnes conveniunt. II°. Ex *diversitate objectorum totalium*: quamvis de hac radice alii dubitent, ut infra videbimus n. 45.

37. - Et I^o. Loquendo de *prima* radice, Dubium magnum est: quandonam actus voluntatis moraliter interruptantur? — Et hic ad clariorem intelligentiam distinguendi sunt actus *interni* interrupti ab actibus *externis*.

Et I^o. Quoad actus INTERNOS, distin-

¹ Sess. 14, can. 7. — *Suar.*, de Poenit., disp. 22, sect. 5, n. 11 et seqq. — *Vasq.*, in 1^{am} 2^{ae}, disp. 75, cap. 1, n. 2. — *Azor.*, part. 1, lib. 4, cap. 4, qu. 4. — *Palau.*, tr. 2, disp. 3, punct. 2, n. 2. — ² Tr. 20, cap. 12, n. 32. — ³ Tr. 2, de Peccat., qu. 1, cap. 2, qu. 2, resp. 1. — ⁴ De Peccat., diss. 1, cap. 6, n. 13. — ⁵ De

guere insuper oportet peccata *cordis* a peccatis *oris* et *operis*.

1) Si sunt enim peccata *cordis*, quae interne omnino perficiuntur, ut sunt odia, haereses, delectationes morosae, desideria turpia, etc., ista statim ac multiplicantur, interruptuntur; ita ut tot sint peccata quot sunt actus voluntatis illi consentientis. Ratio, quia quoad tales actus, non pendet unus ab alio, et ideo nequeunt moraliter continuari. Ita communiter Suarez, Vasquez, Azor, Palau, Bonacina ^{a)}, etc., cum Salmant. ²⁾; Roncaglia ³⁾, Pater Concina ⁴⁾, Contin. Tournely ⁵⁾. — Contra Lugonem ^{b)}, Canum, Homobonum, etc., apud Tamburinium ⁶⁾; qui dicunt hos actus non interrupti per somnum, distractionem, etc.; sed tantum per contrariam voluntatem. Et huic opinioni videtur adhaerere Busenbaum cum Filiiuccio (hic n. 35, v. *Porro, in fine*); et vocat probabilem Tamburinius ⁷⁾ (licet Tamburinius ^{c)} dicat semper explicandum esse tempus quo voluntas prava dura-

Peccata
cordis in-
terruptun-
tur statim
ac multipli-
cantur.

Si nequeat
explicari
numerus,
explicetur
duratio.

Peccat., part. 1, cap. 3, art. 2, v. *Dico 2°*. — *Canus*, Relect. de Poenit., part. 6, § *de Circumstantiis aggravantibus*, v. *Et per hoc*. — *Homobon.*, de Exam. eccles., tr. 5, cap. 13, qu. 83. — ⁶ Method. confess., lib. 2, cap. 1, n. 32. — *Fill.*, tr. 21, n. 317. — ⁷ Method. confess., lib. 2, cap. 1, n. 32.

sententia videtur, quae multiplicat in eodem actu materiali peccati, malitias numero moraliter distinctas.

37. - ^{a)} Bonacina, quidquid dicant Salmant., haec dumtaxat scribit, *disp. 2, de Peccat., qu. 4, punct. 2, n. 10*: « Saepius et frequentius multiplicari peccata interna, quae interius consummantur, ut sunt peccata odii, invidiae, etc., quam externa...; nam peccata quae interius consummantur, nihil exterius habent in quo virtualiter perseverare et continuari censeantur ».

^{b)} Lugo male a Tambur. allegatur; quandoquidem non tenet hanc sententiam sine adjecta distinctione: « Aliquando enim, inquit, *de Poenit., disp. 16, n. 565*, illae duae voluntates [internae malae] habent ordinem inter se, ita ut una dependeat ab alia; aliquando nullum habent inter se ordinem. Exemplum esse potest, si aliquis hodie cogitans de femina aliena, decernat illam procurare, et cras iterum de illa cogitans, et memor decreti hodierni decernat iterum eam procurare et sic deinceps; tunc posteriores voluntates dependentiam habent a prima, quia absque nova deliberatione aut consultatione ex vi primae voluntatis ponitur ista secunda... Aliquando vero una voluntas non dependet ab alia; sed,

sicut heri videns feminam illam, turpiter concupivit; sic hodie eam iterum videns, eam iterum turpiter concupiscit, non influente priori concupiscentia in secundam... Dico itaque quando voluntates se habent primo modo et cum illa dependentia et causalitate, probabilis videtur sententia..., quod nisi influxus ille interruptatur per voluntatem contrariam, continetur moraliter idem peccatum ». Quando autem voluntates illae secundo modo se habent, negat quidem Lugo interrupti per naturalem distractionem, secus vero per voluntariam derelictionem: « Quando enim, inquit n. 569, objectum perseverat nobis praesens moraliter, quia non habuimus animum discedendi ab ea cogitatione, sed casu et naturali aliqua distractione interruptitur, censeatur adhuc moraliter idem congressus (ut ita dicam) cum objecto quod nunquam discessit... Quando vero discessimus jam voluntarie ab ea cogitatione, licet non per revocationem voluntatis praeteritae, jam censeatur congressus ille cum objecto finitus et completus, data nimirum objecto licentia discedendi et abeundi. Quodsi postea redeat, censebitur novus congressus et alia jam occasione peccari, non prima, quae jam cessasse videbatur ».

^{c)} Scilicet « quando [tempus] est notabile;

verit). Sed hanc opinionem ut falsam rejiciunt Concina; ac Vasquez, Suarez, Diana, etc., cum Salmant. ¹⁾ Quare opinio Lugonis et Cani, saltem tamquam dubie probabilis, non est tenenda.

Et ideo poenitens quidem debet explicare, si potest, quot vicibus in voluntate consensit. Si vero non potest, quia pravus animus fuit diuturnus, tunc sufficit fateri tempus in quo cum tali animo perseveraverit; ut dicunt Roncaglia, et Viva ²⁾ cum Vasquez. — Merito autem notant I^o. Coninck ^{a)} et Lugo ^{a)}, apud Tamburinium ^{a)} (licet Tamburinius non assentiat) cum Viva ^{e)} et Antoine ^{f)}, quod explicari debet si interruptiones fuerint notabiliter raras vel frequentes. Notant 2°. Tamburinius ³⁾ cum Lugo et Viva ⁴⁾ quod,

Concina, de Peccat., dissert. 1, cap. 6, n. 14. — *Vasq.*, in 3^{am} Part., qu. 91, art. 1, dub. 5, num. 11. — *Suar.*, de Poenit., disp. 22, sect. 5, num. 9 et 10. — *Diana*, part. 3, tr. 4, resol. 95. — ¹ Tr. 20, cap. 12, n. 34. — *Roncaglia*, tr. 2, de Peccat., qu. 1, cap. 2, regul. in praxi, num. 2. —

si plures hujusmodi actus ex eodem impetu concupiscentiae procedant, unum peccatum morale constituunt, etsi aliquod breve intervallum inter actus intercedat.

38. - 2) Hoc currit quoad actus internos circa peccata *cordis*.

Quoad actus autem *internos* circa peccata *oris* et *operis*, quae externe consummantur, uti sunt blasphemiae, furta, etc., hi actus moraliter interruptuntur: 1°. Per *retractionem voluntatis*. 2°. Per *liberam cessationem*, nimirum, si quis voluntarie et libere cesset a proposito pravo: tunc enim si iterum redeat ad malam voluntatem, novus actus erit moraliter diversus a primo, cum a primo non procedat; et ideo erit novum peccatum. — Ita Busenbaum, Roncaglia et Croix ⁵⁾.

Actus in-
terni peccati
externi,
quomodo
interruptun-
tur.

² De Sacram. Poenit., qu. 5, art. 6, n. 1. — *Vasq.*, loc. cit., n. 35. — ³ Method. Confess., lib. 2, cap. 1, n. 48. — *Lugo*, de Poenit., disp. 16, num. 569. — ⁴ Loc. cit., num. 5. — *Roncaglia*, tr. 2, de Peccat., qu. 1, cap. 2, qu. 2, resp. 1. — ⁵ Lib. 5, num. 173 et seqq.

(si enim sit breve..., nec tempus esset necesse declarare ».

^{a)} Tamburinius, n. 33, his verbis exponit sententiam quam Coninck et Lugoni tribuit: « Si quis raro interruptit turpem illam cogitationem, vel alias saepissime, propter urgentia sua negotia..., hanc extraordinariam raritatem vel frequentiam esse explicandam (intellige in confuso, dicendo se frequentissime vel rarissime cogitasse...) ». — Atvero Coninck, disserens de casu quo interruptio peccati interni fit « quasi naturaliter ratione alicujus negotii aut alterius cogitationis occurrentis, sine eo quod cogitans expresse eam velit interrompere », suam ipse sententiam, quam scilicet n. 51 « in praxi... esse veram et tutam » arbitratur, sic, *de Sacram. Poenit., disp. 7, n. 50*, profert: « Illas interruptiones esse explicandas quando sunt notabiles, quia tunc facile notari et explicari possunt; secus vero esse, quando ita breves sunt ut vix notari possint; quia tunc in ordine ad confessionem et morale iudicium, videtur esse unicus actus ». — Lugo autem, *de Poenit., disp. 16, n. 570*, disputans de peccatis mere internis, dicit quod « si revera interruptiones fuerint aequae breves, idem dicendum esse, sive actus malus duraverit per semihoram, sive per diem integrum: non debet enim attendi ad durationis mensuram, ut sit unus vel plures, sed ad carentiam interruptionis moralis. Caeterum, quia facilius contingit interruptio moralis in longiori spatio temporis quam in minori, ideo utilis est regula de longiori duratione explicanda, quia difficile est quod toto illo tempore

duret idem quasi congressus cum objecto ». Addit deinde eandem regulam aut mensuram tradi non posse pro omnibus actibus malis; alii enim brevius durant et facilius interruptuntur, alii vero longius durare solent: « Regulariter ultra duas vel tres horas non videtur perseverare moraliter eadem voluntas mere interna; quia difficile est quod homo velit longius perseverare in eadem cogitatione aut amore, et non attendere ad alia. Ideo, quando duratio est longior, solet explicari, quia regulariter habebit interruptiones aliquas morales, nec homo voluit toto die non discedere a tali cogitatione, sed voluit aliquoties, licet postea cogitatio iterum et iterum repulsa redierit ». — Et quidem Tamburinius negat sententiam a se expositam fidelibus de necessitate esse imponendam, nisi, ut ipse n. 34 excipit, « quando tanta est interruptio, ut non iudicetur adesse dicta persistencia », ut si quis post annum pravam voluntatem resumeret.

^{e)} Viva, *loc. cit.*, n. 5, hanc profecto sententiam exponit, cui favere dumtaxat videtur, eo quod eam non reprobat; affert etiam Tamburini limitationem, (de qua in nota praec.), quam pariter iudicatum relinquit.

^{f)} Antoine, *de Poenit., cap. 1, art. 2, qu. 3, resp. 1*, v. *Nota*, suam sententiam his verbis exponit: « Quodsi propter lapsuum multitudinem nequidem possit sic [cum aliqua latitudine verisimilior] numerum exprimere, interrogandus est ex quo tempore talem consuetudinem habuerit, et quoties circiter per diem, vel hebdomadam, vel mensem consue-

39. - Utrum autem *malum propositum interrumpatur per communes interruptiones*, ut per somnum, distractionem, comestionem, etc.? — Negat Lugo ^{a)}, et adhaeret Tamburinius ^{a)}, etiamsi magna mora intercedat. Sed haec opinio est contra communem, et merito rejicitur, ut ait Croix ^{a)}.

E converso probabilis est sententia omnino opposita, cum Henno ^{b)}, Vasquez, Nuñez, Diana, etc., apud Viva, qui dicunt actus internos interrumpi per quamlibet distractionem, etiam involuntariam. — Sed probabilius videtur dicendum cum Salmant. ¹⁾, Viva ²⁾, Roncaglia ³⁾, quod si intercedat tempus breve, actus non discontinuantur: secus, si intercedat tempus diuturnum.

Quale autem *aestimandum sit tempus diuturnum*? — Viva ^{c)} dicit annum; Salmant., mensem; Roncaglia, duos dies; Concina autem, unum. Sed ego puto impetum unius actus difficulter posse protrahi (ordinarie loquendo) plus quam ad duos vel tres dies ad summum. Hinc qui perseverat in mala voluntate ultra duos

Vasq., in 1^{am} 2^{ae}, disp. 75, cap. 3. - Nuñez, Addit. ad 3^{am} Part., qu. 9, art. 2, dub. 1, v. *Sed nimis*. - Diana, part. 3, tr. 4, resol. 95. - Viva, de Sacram. Poenit., qu. 5, art. 5, n. 9. - ¹⁾ Tr. 20, cap. 12, n. 38. - ²⁾ Loc. cit., art. 6, n. 5 et n. 6, v. *Notandum ultimo*. - ³⁾ Tr. 2, de Peccat., qu. 1, cap. 2, qu. 2, resp. 1. - Salmant., loc. cit. - Roncaglia, loc. cit. - Concina, de Peccat., dissert. 1, cap. 6, n. 19.

verit talem culpam admittere...; annon etiam aliquo tempore frequentius, alio rarius illam commiserit ».

39. - ^{a)} Lugo, de Poenit., disp. 16, n. 567; Tamburinius, *Method. Confess.*, lib. 2, cap. 1, n. 35 et 36, loquuntur de proposito quod in aliquo medio seu opere externo continuatur; et Croix, n. 178, dicit hanc opinionem esse contra communem et merito rejici. — Ceteroquin Lugo, loc. cit., n. 570, de proposito mere interno disserens, non videtur dissentire a sententia quam S. Alphonsus probabiliorum appellat; vide notam *d* ad num. praeced. Et ipse Tamburinius, *Method. Confess.*, lib. 2, cap. 1, probabile esse affirmat non interrumpi per varias humanas occupationes pravum propositum; et n. 47, hanc statuit regulam generalem: « Si intermediet multum temporis inter actus, et ex alia parte actus posterior concupiscentiae v. gr., non habeatur ex vi prioris, iudicabitur distinctus actus distinctumque numero peccatum. At si breve tempus interjiciatur, censebitur facere unum cum priore ».

^{b)} Henno sententiam omnino oppositam

vel tres dies, explicare debet tempus, ut sic intelligatur moraliter numerus actuum interiorum circa peccata externa.

40. - Notandum tamen quod actus voluntatis, si ex prima voluntate procedant, et moraliter permaneant in aliquo effectu qui conducat ad consummandum peccatum externum, per quaecumque tempus uret prava voluntas, unum solum peccatum constituunt.

Hinc inferitur 1°. Quod si quis proponat occidere hominem, et idcirco arma praeparet, viam arripiat, et inimicum occidat, unum peccatum committit; licet per multos dies illum quaesierit, et pluries voluntatem repetierit. — Ita communiter S. Bonaventura, Vasquez, Cajetanus, Navarrus, Bonacina, etc., cum Salmant. ⁴⁾, et S. Thomas ⁵⁾. Ratio (ut docet S. Thomas), quia omnes hi actus *non habent rationem peccati, nisi secundum quod per unam voluntatem in unum perversum finem ordinantur*.

Inferitur 2°. Quod si quis statuit non restituere rem alienam, et in eadem vo-

- S. Bonav., in 2, dist. 42, art. 1, qu. 1, corp. - Vasq., in 1^{am} 2^{ae}, disp. 75, cap. 2, n. 10; et de Poenit., qu. 91, art. 1, dub. 5, n. 12. - Cajetan., opusc. tom. 1, tr. 31, resp. 15, ad 2^{am}. - Navar., Man., cap. 6, n. 16; et in cap. *Consideret*, in princ., n. 48, de poenit., dist. 5. - Bonac., disp. 2, de Peccat., qu. 4, punct. 2, n. 8. - ⁴⁾ Tr. 20, cap. 12, n. 36. - ⁵⁾ In 2, dist. 42, qu. 1, art. 1, corp.

tuetur, dum in *tract. de Peccat.*, disp. 1, qu. 12, reg. 2, resol. 3, scribit: « Ad interruptionem moralem non sufficere cessationem ab actu involuntariam, quae accidere potest vel per naturalem inadvertentiam, vel per somnum, quia licet cessatio sufficiat ad multiplicandos physice actus, non tamen ad multiplicandos moraliter... Unde potest fieri quod quis odio aut appetitu vindictae prosequatur aliquem per mensem integrum, et tamen unicum numero peccatum committat in ordine ad confessionem, si nempe toties quoties de eodem cogitat, semper odio aut appetitu vindictae in illum moveatur ».

^{c)} Viva eam sententiam non tenet; quin immo, loc. cit., art. 6, n. 6, v. *Notandum ultimo*, asserit malum propositum pluries per annum moraliter interrumpi: « Quodsi quis per annum verbi gratia meditatus est puellam cognoscere, hostem occidere, etc., debet dicere se per annum fuisse cum ea mala intentione. Nam cum eo anno pluries moraliter interruperit actum pravum internum, sic dicendo explicat eo modo quo potest numerum actuum interiorum ».

Actus voluntatis permanentes in effectu, unum peccatum.

Nisi fur fiat impotens restitutus.

Retentio diuturna alieni, unum peccatum.

luntate semper (adhuc per annum) maneat, unum peccatum committit: quia in illa retentione nunquam retractata virtualiter permanet prima voluntas; ut probabiliter dicunt Roncaglia ¹⁾, Lugo ²⁾ cum Navarro ^{a)}, Gabriele ^{a)} et Tanner; Salmant. ³⁾ cum Petro Navarra et Trullench; item Diana ⁴⁾ cum Maldero, Bonacina, Tapia ^{b)}, etc., apud Salmant. ⁵⁾, qui tenent interrumpi voluntatem per somnum, distractionem, etc.: quorum sententia etiam probabilis est. Immo Lugo ^{c)} dicit voluntatem non interrumpi, etiamsi retractatio, sed brevissima, interfuerit voluntatis. (Vide dicta *Lib. III, n. 683*). — Merito tamen censet Diana ^{d)} cum auctoribus ab ipso citatis, quod si fur redditur impotens ad restituendum, et deinde factus potens, data opportunitate, non restituit, novum peccatum committit. Ratio, quia eo casu per illud tempus impotentiae,

¹⁾ Tr. 2, de Peccat., qu. 1, cap. 2, qu. 2, resp. 1. — ²⁾ De Poenit., disp. 16, n. 549. - Tanner, tom. 3, disp. 4, qu. 6, dub. 14, n. 425. — ³⁾ Tr. 13, cap. 1, n. 264; et tr. 20, cap. 12, n. 37. - Petr. Navar., de Restitut., lib. 4, cap. 4, num. 9. - Trull., lib. 7, cap. 14, dub. 10, num. 7; et cap. 5, dub. 4, n. 1. — ⁴⁾ Part. 1, tr. 7, resol. 58; et part. 2, tr. 16, resol. 25. - Malder., in 2^{am} 2^{ae}, tr. 4, cap. 1, dub. 7, ad 3^{am}.

40. - ^{a)} Lugo allegat quidem Navarrum et Gabrielem Biel, sed ex Suarez, qui, de Poenit., disp. 22, sect. 5, n. 31 et 32, scribit, sed minus recte, eos videri hanc concedere doctrinam. Etenim apud Gabrielem, loc. cit., id est, in 4, dist. 15, qu. 2, nihil reperire potui, ex quo possit haec doctrina colligi. — Navarrus vero, licet, cap. 6, n. 16, doceat « peccatum non iterari aut multiplicari, etiamsi durante opere exteriori, multoties voluntas interior interrumpatur et renovetur »; attamen de materia praesenti, cap. 17, num. 54, disserens, oppositum plane sentit; quaerit enim: « Quando et quoties quis ob retentionem alieni nove peccet? » et respondet: « Omnes tenent quod non peccat nove singulis momentis, et quod pluries quam semel peccat communiter, qui illud multo tempore retinet, et quod peccat quoties proponit non restituere illud ».

^{b)} Tapia tenet quidem multiplicari peccatum in diuturna alieni retentione; non tamen loquitur de interruptione per somnum aut distractionem: « Solet in eo statu, inquit tom. 2, lib. 5, qu. 31, art. 3, n. 5, saepe repeti propositum et complacentia retinendi alienum... Quod autem repetitio propositi non restituendi sit multiplicatio numerica hujus

voluntas non restituendi non perseverat in effectu.

41. - 2°. Quoad actus autem EXTERNOS peccatorum, tunc isti moraliter interrumpuntur quando non subordinantur ad aliquem actum principalem completum, puta cum quis habet plures tactus sine intentione copulae; vel si pluries percutiat sine intentione occidendi; vel si pluries furetur partes ex cumulo sine intentione totum cumulum auferendi: quia tunc quilibet actus habet suam completam malitiam. — Ita communiter omnes cum Holzmann ⁶⁾.

E converso actus externi duobus modis *uniuntur*, ita ut unum constituent peccatum:

Primo, si ex eodem impetu procedant: puta cum quis ex eodem impetu pluries percutiat, pluries inhoneste tangat, eundem Sanctum vel plures dies sanctos blasphemet, pluries aliquem in

v. Dico 3°. - Aragon, in 2^{am} 2^{ae}, qu. 62, artic. 8, v. *In 2° argumento... Dictum 2. - Sayr., Clav., lib. 10, tr. 6, cap. 2, num. 14. - Suar., de Poenit., disp. 22, sect. 5, num. 33. - Vasq., in 1^{am} 2^{ae}, disp. 75, cap. 3, num. 15. - Bonac., disp. 1, de Restitut. in gen., qu. 6, num. 10 et 11. — ⁵⁾ Tract. 13, cap. 1, num. 262. — ⁶⁾ De Actibus hum., num. 681.*

peccati, maxime si interrumpatur moraliter propositum (ut si revocavit illud intendens restituere, et iterum rediit ad contrarium propositum, nolendo vel negligendo restituere) quod sint diversa numero peccata aperienda in confessione, tenent communiter doctores ».

^{c)} Lugo hanc utique sententiam, de Poenit., disp. 16, n. 552, tenet, non tamen sine formidine: « Potest... esse, inquit n. 551, tanta conjunctio inter partes, ut illa brevis interruptio per voluntatem contrariam non possit fortasse tollere unitatem moralem actionis ».

^{d)} Diana, part. 2, tr. 16, resol. 25, non alludit ad impotentiam restituendi; ceterum affirmat peccatum dupliciter multiplicari in retentione alieni. « Tunc iniquum detentorem peccare de novo mortaliter, quando renovat de novo propositum non restituendi, ut si animo dicat [et ait hoc omnino requiri, nec satis esse propositum renovatum simplex et sine ista reflexione] etiamsi retinere non proposuisset, nunc omnino propono. Vel secundo, quando interrumpit prius animum furtivum firmo restituendi proposito, et postea data opportunitate non restituit. In omnibus autem aliis casibus... puto... non esse novum peccatum ».

Actus externi, non relati ad opus completum, multiplicantur.

Procedentes ex uno impetu, uniuntur.

eadem materia convicietur vel detrahat; ut recte dicunt Salmant.^{a)} cum Navarro, Tapia, Leandro et Covarruvias; item Concina^{b)}, Viva¹; cum Palao, Dicastillo, Bonacina^{c)}, apud Croix². — Utrum autem unum peccatum committat qui una vice plures Sanctos blasphematur, aut plures eodem impetu aliquem contumeliis afficit in diversis materiis, aut confesarius qui in mortali successive plures absolvit? Vide infra, *ex num. 47. Qu. 1, 2 et 6.*

Secundo modo actus externi moraliter uniuntur, si ad eisdem peccati consummationem dirigitur: sicuti diximus supra de actibus internis erga idem peccatum externum repetitis, qui ex prima voluntate procedant. — Hinc si quis ad homicidium patrandum emit arma, viam carpit, quaerit hostem et occidit, unum peccatum committit. Ita etiam si quis ad copulam consummandam praemittit tactus, oscula et sermones, sufficit si confiteatur tantum copulam obtentam.

Utrum autem *explicandi sint tactus qui statim copulam sequuntur?* — Ad sunt tres sententiae:

Prima absolute affirmat cum Suarez et aliis. — *Secunda* cum Dicastillo et Croix³ negat, si huiusmodi actus intenduntur velut complementum prioris voluptatis; secus vero, si in eis tamquam in nova voluptate sistatur. Haec est quidem probabilis. — Sed non minus probabilis est *tertia* sententia Busenbaum cum

Lugo⁴, Palao, Navarro, Azor, Viva⁵ et Salmant.⁶; qui cum communi dicunt omnes hos actus, sicut et complacentiam de copula habita, non esse novum peccatum, si statim post copulam habeantur, et minime ad novam copulam intendantur: quia verosimiliter adhibentur tamquam complementum copulae obtentae.

42. — Notandum tamen 1°. Quod etiam explicanda sunt, tamquam distincta peccata, omnia media posita ad peccatum consummandum, si postea peccatum non consummetur; ut ait Viva⁷ cum communi. — Et hoc, non solum si praedicta media per se sint mala, ut sunt tactus et sermones inhonesti; sed etiam si sint indifferentia, ut carpere viam, ascendere domum ad mulierem cognoscendam, parare arma ad homicidium, etc. Ita valde probabiliter dicit Viva⁸. Ratio, quia tunc peccatum non manet tantum internum; sed externatur in illis actionibus, quae omnes malae deveniunt, cum a malitia pravi finis omnes informentur.

43. — Notandum 2°. Quod si quis habens oscula, tactus, etc., noluisse ab initio copulam, sed postea ob libidinem auctam copulam perfecit, non sufficit si tantum copulam confiteatur. Tunc enim omnes actus tamquam distincta peccata debent explicari; quia, cum in illis sistitur, quivis actus habet in se malitiam suam consummatam. Ita communiter [Contin.] Tournely⁹, Lessius^{a)}, Dicastillus cum Croix¹⁰;

tr. 2, disp. 3, punct. 1, n. 5, resp. ad 3. — *Navar.*, Man., cap. 6, num. 17; et in cap. *Consideret*, de poenit., dist. 5, n. 48. — *Azor*, part. 1, lib. 4, cap. 4, qu. 6. — ⁵ De Sacram. Poenit., qu. 5, art. 6, n. 6, v. *Secundo*. — ⁶ Tr. 20, cap. 12, num. 45. — ⁷ Loc. cit., v. *Notandum 1°*. — ⁸ De Sacram. Poenit., qu. 5, art. 6, num. 6, v. *Notandum 2°*. — ⁹ De Peccat., part. 1, cap. 3, art. 2, collig. 7. — *Dicast.*, de Poenit., disp. 9, dub. 2, n. 76. — ¹⁰ Lib. 5, n. 169.

41. — *a)* Salmant., *tr. 20, cap. 12, n. 41*, dicunt unum committi peccatum, si eodem tempore eidemque homini in diversis materiis convicietur, neque ibi loquuntur de contumeliis in eadem materia, quod sane a fortiori intelligendum videtur; auctores tamen quos allegant tuentur eandem sententiam quam S. Alphonsus hic propugnat.

b) Concina, *de Peccat., dissert. 1, cap. 6, n. 21*, de quaestione sequenti dumtaxat loquitur, nempe de eo qui eodem impetu plures Sanctos blasphematur, vel eidem homini sed in

diversis materiis conviciatur, quem dicit plura admittere peccata.

c) Bonacina hanc quidem sententiam tenet, *disp. 2, de Peccat., qu. 4, punct. 2, n. 11*; a Croix tamen allegatur pro eo dumtaxat quod docet *ibid. n. 12*, scilicet probabile esse unum tantum committere peccatum qui eodem tempore injurias diversae rationis in eundem profert.

43. — *a)* Lessius a Croix hic utique citatur; sed non nisi indirecte hanc sententiam tenet, quatenus nempe haec de interruptione

Limitatio.

Media peccati non consummatam, explicanda.

Etsi sint indifferentia.

Oscula, si ne intentione copulae quae sequitur, explicanda.

Quid de surripiente summam diversis vicibus.

Celebrare in mortali tres missas die Natali, quot sacrilegia.

et Salmant.¹ cum Navarro, Lugo, etc. — Et idem dicendum de eo qui animum habuit tantum hostem vulnerandi, et inde ira accensus occidit; is duo peccata committit; ut Salmant.² cum iisdem.

44. — Advertendum etiam cum Lacroix³ et Patre Mazzotta⁴, quo si quis ex intentione furandi centum aureos centenit vicibus moraliter interruptis ea subripiat, tunc centum peccata committit; quia singuli actus habent in se consummatam malitiam.

Tria etiam sacrilegia committit qui in die Nativitatis tres Missas celebrat in mortali; quia sunt actus de se completi. Dixi: *tria* sacrilegia; hoc tamen currit in sententia eorum (ut tenent Sporer⁵ et quidam neotericus) qui dicunt celebrare in mortali esse unum sacrilegium; quia actiones celebrantis, licet sint plures, tamen integrant unum ministerium Sacrificii. — Sed verius dicendum *saltem* haec esse novem sacrilegia; cum celebrans in mortali in unaquaque Missa verius tria sacrilegia committat; et quamvis unum offerat Sacrificium, attamen ad illud offe-

rendum plures actiones per se complete sacrilegas operatur, nimirum indigne consecrando, ministrando sibi indigno, et indigne sumendo. Secus dicendum, si post sumptionem sumat particulas superfluas; quia haec ultima sumptio pertinet ad unum Sacrificium. Ita Croix⁶ cum Viva⁷. — Dixi: *saltem*; nam juxta nostram sententiam, *quatuor* sacrilegia committit celebrans in mortali. Vide *Lib. VI, n. 35, v. Hinc*.

45. — II°. Loquendo autem de secunda radice distinctionis numericae, scilicet: *An peccata multiplicentur ex diversitate objectorum totalium?* — celebris est quaestio inter doctores.

Prima sententia negat. Et hanc tenent cum Busenbaum (hic, *n. 35, ad 1*), Suarez⁸, Lugo^{a)}, Laymann⁹, Viva^{a)}; Anacleus¹⁰ cum Navarro^{b)}, Marchant, etc., ac Tamburinius^{a)}; item Bonacina, Filliucius, Gobat, etc., apud Croix¹¹; probabilemque putant Vasquez, Rodriguez^{c)}, etc., apud Lugo¹². — Diversis autem rationibus praefati auctores hanc sententiam tuentur. Nam Suarez^{a)}, Laymann^{a)}, Fil-

Diversitas objectorum totalium, juxta alios non multiplicat peccata.

¹ Tr. 20, cap. 12, n. 45. — *Navar.*, Man., cap. 6, n. 17; et in cap. *Consideret*, de poenit., dist. 5, num. 48. — *Lugo*, de Poenit., disp. 16, num. 556. — ² Tr. 20, cap. 12, num. 45, v. f. — ³ Lib. 5, n. 170. — ⁴ Tr. 1, de Consc., disp. 1, qu. 1, cap. 2, qu. 4, v. *Ex fine*. — ⁵ Part. 3, cap. 3, n. 435, ad 2. — ⁶ Lib. 5, num. 170, i. f. — ⁷ De Sacram. Poenit., qu. 5, art. 6, n. 7. — ⁸ De Poenit., disp. 22, sect. 5, n. 33 et 34. —

⁹ Lib. 1, tr. 3, cap. 3, n. 2. — ¹⁰ Tr. 3, de Peccat., dist. 1, num. 57. — *Petr. Marchant*, Tribunal, tom. 1, tr. 3, tit. 4, qu. 2, concl. 2. — *Bonac.*, disp. 2, de Peccat., qu. 4, punct. 2, n. 1. — *Fill.*, tr. 21, cap. 8, n. 320. — *Gobat*, Quinar., tr. 5, cap. 9, n. 73. — ¹¹ Lib. 5, num. 150. — *Vasq.*, de Poenit., qu. 91, art. 1, dub. 4, n. 3 et 8. — ¹² De Poenit., disp. 16, num. 135.

actuum in *Auctar.*, v. Confessio, *cas. 10*, scribit: «Quod ad interruptionem attinet, si voluntas tendat ad executionem, non censetur interrumpi nisi per retractionem et mutationem propositi... Si autem non sequatur executio, sunt diversa numero peccata».

45. — *a)* Lugo, *de Poenit., disp. 16, n. 135*, negat quidem esse explicandum in confessione objectorum numerum; sed praescindit a speculativa quaestione, quamvis fateatur non carere difficultate, in universum negare quod propter ordinem ad plura objecta multiplicentur malitiae. — Viva pariter, *de Sacram. Poenit., qu. 5, art. 6, n. 9*; ac Tamburinius, *Method. Confess., lib. 2, cap. 1, n. 58*, a quaestione speculativa praescindunt; ad praxim vero negant obligationem adesse explicandi numerum objectorum; necesse tamen esse pluralitatem in genere fateri, v. g.: uno ictu plures occidi.

b) Navarrus scribit, *Man., cap. 6, n. 18*, ter esse excommunicatum qui «uno impetu etiam unico ictu tres ferit clericos». Et *ibid.*

inferius: «Qui imprecatur mortem alicui et toti familiae ejus, duo tantum peccata committit, non tot quot sunt personae familiae. Tum quod tota familia pro una persona ficta accipitur... tum quod familia, licet significet multos, eos tamen collective tamquam unum corpus fictum significat... Qui blasphemando maledicit divo Petro et undecim Apostolis, duo tantum peccata videtur admittere, eisdem rationibus».

c) Rodriguez non solum ut probabilem tenet, sed a Lugo adducitur ut qui simpliciter teneat hanc sententiam, dum, *Summa, part. 1, cap. 247, n. 27* (al. *cap. 244, n. 26*), scribit esse unum eundemque actum in genere moris «audire mille confessiones sedendo continue in loco ad id solito, aut per breve tempus sublevando».

d) Suarez, *de Poenit., disp. 22, sect. 5, n. 36*, his verbis rationem hujus sententiae exponit: «Tum quia non per modum relationum, sed privationum attendenda est eorum distinctio; tum etiam quia relatio transcen-

Item, relati ad idem peccatum completum.

Tactus statim copulam sequentes, explicandi, juxta alios.

Probabiliter non explicandi.

liucius, etc. probant: quia in eodem actu entitativè uno non possunt esse plures malitiae numero diversae, cum in eodem subjecto nequeant esse plura accidentia numero distincta. Alia ratione utuntur Lugo et Tamburinius, dicentes quod, licet in eodem actu possint esse plures malitiae, tamen ex praecepto Tridentini tenetur quidem explicare numerum peccatorum, non autem numerum malitiarum.

Juxta S. Doctorem, multiplicat.

Secunda vero sententia communior, quam sequimur, et tenent Contin. Tournely¹, Concina², Croix³, Holzmann⁴; ac Salmant.⁵ cum Azor, Hurtado, Vasquez, Diana, Dicastillo⁶ et aliis innumeris, docet diversitatem objectorum totalium bene constituere diversa numero peccata. — Ratio 1^a: quia, sicut actus respiciens plura objecta specie diversa includit plura specie diversa peccata in confessione explicanda; ita actus respiciens plura objecta numero diversa includit plura diversa numero peccata. — Ratio 2^a, quae fortius probat, est, quia idem actus non solum potest includere plures malitias specie diversas, sed etiam numero. Id patet exemplo: si enim conjugatus copulam habet cum conjugata, nemo negat (ut ipse Lugo⁵ fatetur) duplicem committere injustitiam: unam, quia violat jus suae uxoris; alteram, quia cooperatur ut illa violet jus sui mariti. Ergo cum eodem unico actu bene possunt esse plura peccata numero diversa contra eandem vir-

Fill., tr. 21, cap. 8, n. 320. — Lugo, de Poenit., disp. 16, n. 134. — Tambur., Method. Confess., lib. 2, cap. 1, n. 59. — ² De Peccat., part. 1, cap. 3, art. 2, v. *Dico* 1°. — ³ De Peccat., diss. 1, cap. 6, num. 29 et seqq. — ⁴ Lib. 5, n. 149 et 151. — ⁵ De Act. hum., n. 668. — Azor, part. 1, lib. 4,

dentalis, fundata in indivisibili entitate, non multiplicatur propter materialem distinctionem terminorum seu objectorum: unde in tali actu neque augeri neque minui potest ille transcendentalis respectus, quia indivisibiliter tendit ad omnia illa objecta per modum unius. — Laymann vero nullam suae sententiae rationem adducit.

^{e)} Salmant. tenent quidem hanc sententiam, tr. 20, cap. 12, n. 39, et auctores relatos allegant, exceptis Hurtado (qui tamen loc. cit. ejusdem opinionis est) et Dicastillo, qui revera hanc sententiam intelligendam esse asserit « de actibus exterioribus qui habent multiplicem effectum, ut de maledicto et occisione plurium uno verbo et uno ictu; atque

tutem. Objicit Lugo quod tunc alio modo tendendi conjugatus ille justitiam laedit, quando violat jus suae uxoris; alio, quando cooperatur ut altera violet jus viri sui: et ideo duo peccata injustitiae committit. Sed haec responsio non subsistit; nam eadem virtus justitiae eodem modo (non diverso) quo obligat eum ad servandam fidem suae uxori, obligat etiam ut non cooperetur ne illa frangat fidem suo viro debitam.

Nec obstat ratio Suarii, nempe quod in eodem subjecto nequeunt esse plura accidentia numero distincta. Nam respondetur hoc valere in physicis, non autem in moralibus. In his enim, licet actus physice sit unus, moraliter tamen bene potest esse multiplex, quando juxta prudentem judicium unicus ille actus aequivalet pluribus, habita ratione ad objecta totaliter diversa; prout patet exemplo copulae conjugati cum conjugata, et docet D. Thomas⁷. — Nec etiam obstat ratio Luginis, nempe quod in confessione tenetur tantum explicare numerum peccatorum, non autem diversas malitias peccati. Nam respondetur, posito quod malitiae in illo actu sint plures, plura etiam esse peccata; cum peccata diversa non sint nisi diversae malitiae.

46. — Hinc inferitur, diversa numero peccata committere:

1°. Eum qui uno ictu plures homines occidit, vel pluribus detrahit; ut dicunt

cap. 4, qu. 3, 5 et 6. — Gasp. Hurtad., de Poenit., disp. 9, diff. 6. — Vasq., in 1^{am} 2^{am}, disp. 75, cap. 2, n. 10. — Diana, part. 1, tr. 7, resol. 17 et 29; et part. 3, tr. 4, resol. 164. — ⁶ De Poenit., disp. 16, n. 140. — Lugo, loc. cit. — Suar., de Poenit. disp. 22, sect. 5, n. 36. — Lugo, loc. cit., num. 134,

etiam de actibus interioribus efficacibus, de quibus omnibus dictum admissum et probatum hucusque est multiplicari in eis malitias pro multitudine effectuum diversorum. Ita Dicastillo, de Poenit., disp. 9, n. 255, quibus n. 256 subdit: « De actibus vero inefficacibus voluntatis, ut simplici affectu et complacentia, dicendum omnino est tantum esse unicum peccatum, quando plures personae per modum unius objecti adaequati, unico actu respiciuntur ».

^{f)} S. Thomas, in 2, dist. 42, qu. 1, art. 1, corp., haec scribit: « Contingit aliquid quod est unum in genere naturae consideratum..., esse plures secundum quod ad genus moris retorquetur, si voluntas in actu varietur ».

Objectio-
nibus satis-
fit.

[Contin.] Tournely¹, Concina², Bonacina³; et Salmant.⁵ cum Vasquez, Azor, Henriquez, etc. (contra Anacletum⁴, et Tamburinium⁶ cum Lugo⁷, etc.).

Et idem dicendum, si quis intendit occidere sive infamare totam familiam; ut tenent Salmant.⁵, [Contin.] Tournely⁶, Concina⁷ et Holzmann⁸; contra Roncaglia⁹ et Anacletum⁴. — Nec obstat dicere quod familia pro unica persona reputatur, ex lege 1, ff. *Si familia, etc.* Nam, licet fictione juris familia una persona dicatur, attamen occisio aut detractio illa, cum uniuscujusque jus laedat quod personae illius familiae distincte habent ad vitam aut famam, idcirco diversa peccata constituit. — Secus vero esset dicendum, ut bene censent Salmant.⁹, si quis laederet bona quae possidet aliqua civitas, mo-

¹ De Peccat., part. 1, cap. 3, art. 2, collig. 1. — ² De Peccat., diss. 1, cap. 6, num. 22 et 23. — ³ Tr. 20, cap. 12, num. 42 et 43. — Vasq., de Poenit., qu. 91, art. 1, dub. 4, n. 8 et 10. — Azor, part. 1, lib. 4, cap. 4, quaer. 5 et 6. — Henrig., lib. 5, cap. 5, n. 4. — ⁴ Tr. 3, de Peccat., dist. 1, n. 57. — ⁵ Tr. 20, cap. 12, n. 49. — ⁶ De Peccat., part. 1, cap. 3, art. 2, collig. 3. — ⁷ De Peccat., diss. 1, cap. 6, n. 28. — ⁸ Tr. 3, de Peccat., dist. 1, n. 57 et 58. — ⁹ Loc.

nasterium aut capitulum in communi; tunc enim non competit jus individuis in particulari, sed tantum toti communitati: unde unum jus laeditur.

2°. Qui unico actu optat ad plures feminas accedere contra Tamburinium⁶ cum Lugo⁷; vel pluries ad eandem feminam contra Leandrum apud Tamburinium¹⁰. Tanto magis qui eadem nocte pluries eandem feminam cognoscit; ut Salmant.¹¹ cum aliis communiter, contra Zarnardum: quaelibet enim fornicatio habet suum terminum completum.

3°. Qui a pluribus furatur; ut Salmant.¹² cum Azor¹³ et Molina¹⁴, contra Lugo¹⁵ et Tapia.

4°. Qui pluribus unica vice scandalum praebet; ut recte ait [Contin.] Tournely¹³, contra Tamburinium¹⁴ cum Lugo.

cit. n. 51. — Leand. a SS. Sacr., de Poenit., disp. 8, § 3, qu. 19. — ¹⁰ Method. confess., lib. 2, cap. 1, n. 59. — ¹¹ Loc. cit., n. 54 et 55. — Zarnard., Director. theolog. ac confessor., part. 1, de Sacram. Poenit., cap. 18, v. *Quinto*. — ¹² Tr. 20, cap. 12, n. 44. — Tapia, tom. 1, lib. 3, qu. 4, art. 3, n. 9. — ¹³ De Praec. decal., cap. 1, art. 3, sect. 7, punct. 1, § 2, i. f. — ¹⁴ Method. confess., lib. 2, cap. 1, n. 64. — Lugo, de Poenit., disp. 16, n. 135, i. f.

46. — a) Bonacina, uti S. Alphonsus supra n. 45 notavit, oppositam sententiam tenet; nihilominus, disp. 5, de Sacram. Poenit., qu. 5, sect. 2, punct. 2, § 3, diff. 3, n. 16, Bonacina docet « eum qui uno actu plures percussit aut infamavit aut pluribus injuriam intulit, teneri numerum personarum [in confessione] exprimere, non quia pluralitas personarum praecise sit circumstantia mutans speciem, sed quia est objectum terminans et determinans ipsum actum, ut aliquid spectans ad ipsius substantiam quasi individuum ».

b) De Tamburinio et Lugo, vide quae notata sunt nota a, ad num. praecedentem.

c) Holzmann non de detractioe neque de occidendi intentione loquitur, sed de ipso facto (cui desiderium sane aequiparatur in praesenti quaestione). « Si quis, inquit de Act. hum., n. 671, uno actu interimat integram familiam in qua versantur multi homines..., committit tot numero peccata quot homines in ea familia degunt vel degere non ignorantur invincibiliter ».

d) Roncaglia, tr. 2, de Peccat., qu. 1, cap. 2, qu. 2, resp. 2, fatetur commode sustineri posse unum dumtaxat committi peccatum; sed in probatione melius suam sententiam declarans, sic distinguit: « Cum... peccator considerare possit vel omnes illos homines in quos explodit sclopetum, vel illam familiam de qua detrahit per modum unius, unicum peccatum poterit com-

mittere, eo tamen gravius quo numerosiores sunt personae offensae. Quod si offendendo vel detrahendo intenderet unamquamque illarum personarum singillatim offendere, tunc tot numero essent peccata quot personae, cum quot essent personae tot intellexisset injurias inferre ».

e) Lugo, de Poenit., disp. 16, n. 141, ita loquitur: « Qui desideravit peccare cum tribus feminis, non bene explicaret dicendo: desideravi fornicationem.... Quare regulariter existimo explicandum esse in praxi numerum personarum, saltem sub aliqua generalitate confusa significantem pluralitatem ». Recte igitur a Tamburinio allegatur, qui in sua Method. confess., lib. 2, cap. 1, n. 62, docet satis esse si dicat: « Semel plures feminas liberas concupivi.... ».

f) Azor, quem Salmant. allegant pro hac sententia, in generali tantum, part. 1, lib. 4, cap. 4, qu. 6, haec scribit: « Peccata quae opere consummantur.... plura numero fiunt, tametsi sit unus actus, modo respectum et ordinem habeat ad objecta numero differentia, sed contra rectam rationem ».

g) Molina, de Just. et Jure, tr. 3, disp. 41, n. 4, ita quidem tenet, sed his verbis sententiam suam limitat: « Nisi fur invincibiliter ignoraret id ad multos attingere ».

h) Lugo minus ad rem hic adducitur; nam, de Poenit., disp. 16, n. 135 et 136, loquitur

5°. Qui unico actu vult per plures dies Horas canonicas vel jejunium omittere; ut Croix ¹, Holzmann ²; et Salmant. ³, contra Busenbaum, Lugo ⁴, etc. — Vide dicta *Lib. IV, n. 149*.

6°. Qui uno actu malum tribus personis desiderat; ut Croix ⁴ cum Dicastillo.

47. - Quaeritur autem 1°. *Quot peccata committat qui unico actu blasphemat duodecim Apostolos?*

[Cont.] Tournely ⁵ et Concina ⁶ censent committere duodecim peccata, quia uniuscujusque Apostoli honorem laedit; et quidem probabiliter. — Sed non est improbabile id quod sentiunt Anaclethus ⁷ et Salmant. ⁸ cum aliis, nempe quod iste unum committat peccatum. Quia, cum omnes blasphemiae in Sanctos malitiam desumant ex una relatione ad Deum; moraliter loquendo unica injuria per talem blasphemiam mediate Deo infertur.

48. - Quaeritur 2°. *An committat diversa peccata qui detrahit alicui in pluribus materiis, vel eum diversis contumeliis afficit?*

Negant Salmant. ⁹, Lugo ¹⁰ cum Cajetano, Sà, Azor ^a), Reginaldo et Molina; item Bonacina, Dicastillus, Diana, etc., apud Croix ¹¹: dicentes unum committere

peccatum; quia, licet tales detractioes aut contumeliae materialiter specie distinguantur, moraliter tamen unam famam aut honorem laedunt.

Sed probabilius censent plura peccata committere [Contin.] Tournely ¹², Holzmann ¹³, Concina ¹⁴; et Croix ¹⁵ cum Silvio, Navarro, etc. Ratio, quia laeduntur diversa jura ad famam vel honorem quae alteri competunt; per hoc enim quod aliquis esset diffamatus in uno crimine, non ideo est diffamatus in alio. — Nec obstat quod is qui aufert plures diversas res alicui, unicum committit furtum; nam tunc unicum laeditur jus quod ille habebat ad bona sua. Sed quando aliquis diffamatur in pluribus materiis, plura ejus jura laeduntur, juxta plures respectus quos fama habet ad diversas virtutes; unde plura committuntur peccata.

Bene tamen hic advertendum cum Salmant. ^b) et Concina ¹⁶, quod mulierculae et plebeji, qui simul rixantes eodem impetu diversis contumeliis se onerant, unum peccatum committunt. — Ratio, quia juxta communem aestimationem hi non laedunt famam et honorem; eo quod ex una parte convicia inter hujusmodi personas non apprehenduntur ut gravia; et ex alia au-

Probabilius multiplex.

Detrahere coram pluribus, juxta alios, plura peccata.

Probabiliter unum, sed gravius.

Excipiuntur mulierculae et plebeji simul rixantes.

dientes nullam ipsis fidem praestant, putantes illa potius proficisci ex impetu irae quam ex animo et rei veritate. Et ideo tales rixantes ut plurimum excusantur a mortali; nisi forte de aliquo particulari facto adversarium improperent.

49. - Quaeritur 3°. *An qui detrahit alicui coram pluribus plura peccata committat?*

Affirmant Croix ¹ et Holzmann ²; quia (ut dicunt) tot jura is laedit quot sunt personae apud quas alter infamatur. Sed unum tantum peccatum committere censent Lugo ³, Tamburinius ⁴, Azor ^a) et Molina ^a). Ratio, quia detrahere coram pluribus est tantum circumstantia aggravans; cum jus ad famam sit unicum apud omnes, non autem multiplex. Unde, cum satis probabilis sit sententia (juxta dicenda *de Poenit., Lib. VI, n. 468*) quod non sit obligatio explicandi in confessione circumstantias aggravantes; probabile etiam est in casu proposito non esse obligationem explicandi numerum personarum coram quibus facta est detractio, sed sufficere quod dicatur: *Detraxi coram pluribus*.

50. - Quaeritur 4°. *Quot peccata committat qui plures articulos fidei negat?*

Plura censet Borgia ^a) apud Croix ⁵; quia (ut ait) unusquisque articulus est

distinctum fidei objectum. — Sed verius negant ibid. Diana et Oviedo. Ratio, quia objectum fidei nequit dici multiplex, cum revera unicum tantum sit, nempe veritas Dei revelantis. Idcirco qui unum fidei articulum negat, non minus est infidelis quam qui omnes negat; et ita contra, qui plures negat articulos, non magis est infidelis quam qui negat unum.

Quaeritur 5°. *Quot peccata committat qui diversa mala optat inimico, puta infamiam, mortem, paupertatem, etc.?*

Prima sententia, quam tenent Lugo ⁶ cum Valentia, Turriano ^b); Bonacina ⁷, Diana ⁸; item Cajetanus ^b) et Trullench, apud Busenbaum (vide *Lib. II, n. 30, v. In confessione*), dicit committere unum specie peccatum (et etiam numero, si mala optentur in eodem impetu). Quia peccata odii non sumunt speciem diversam a diverso malo optato, quando omnia appetuntur sub ratione mali, ut contraria virtuti dilectionis. — Nulli dubium vero explicandas esse species malorum, si desiderium sit efficax.

Secunda sententia, quam tenent Busenbaum (*loc. cit.*) cum Suarez et Palao; ac Salmant. ⁹ cum Bañez ^c), Salon, Prado, Villalobos ^c), Soto, Filiuccio et Dicastillo ^c), dicit committere plura peccata,

Negare plures articulos fidei, verius unum peccatum.

Optare inimico diversa mala, juxta alios, unum specie peccatum.

Juxta alios, multiplex si mala specificentur.

¹ Lib. 5, n. 164. — ² De Act. hum., n. 678. — ³ Tr. 20, cap. 12, n. 44. — ⁴ Loc. cit., n. 158. — *Dicast.*, de Poenit., disp. 9, dub. 4, num. 229. — ⁵ De Peccat., part. 1, cap. 3, art. 2, collig. 3. — ⁶ De Peccat., diss. 1, cap. 6, n. 21. — ⁷ Tr. 3, de Peccat., dist. 1, num. 58. — ⁸ Tr. 20, cap. 12, num. 40. — ⁹ Loc. cit., num. 41. — ¹⁰ De Poenit., disp. 16, n. 265. — *Cajetan.*, in 2^{am} 2^{ae}, qu. 72, art. 1, resp. ad 3. — *Sà, v. Contumelia*, n. 1. — *Regin.*, lib. 24, n. 102. — *Molina*,

tr. 4, disp. 19, n. 3. — *Bonac.*, disp. 2, de Peccat., qu. 4, punct. 2, num. 12. — *Dicast.*, de Poenit., disp. 9, dub. 2, n. 88; et dub. 8, n. 502. — *Diana*, part. 1, tr. 7, resol. 28. — ¹¹ Lib. 5, n. 161. — ¹² De Peccat., part. 1, cap. 3, art. 2, collig. 7, i. f. — ¹³ De Actib. hum., n. 674. — ¹⁴ De Peccat., diss. 1, cap. 6, n. 21. — ¹⁵ Loc. cit., n. 161. — *Silvius*, in 1^{am} 2^{ae}, qu. 72, art. 9, concl. 2, i. f. — *Navar.*, Man., cap. 6, n. 18. — ¹⁶ Loc. cit. n. 21.

de bonis pertinentibus ad plures haeredes pro indiviso ante haereditatis divisionem, vel ad aliquam communitatem. Et ita tenet eandem sententiam quam hic supra S. Alphonsus propugnat.

ⁱ) Lugo, *loc. cit.*, n. 546, haec scribit: « Volentem non recitare Officium per totum annum, et id postea exsequenter, committere plura peccata; quia licet voluntas sit una, opus tamen volitum, non est unum, nec una omisio recitationis ordinatur ad aliam, nec connexionem habet cum illa ».

48. — ^a) Azor non satis sibi consentit; nam loco citato a cardinali de Lugo, id est, *part. 3, lib. 13, cap. 5, dub. 1, v. Si vero quaeras*, dicit aliquando esse confitentem contumeliae qualitatem, « quia, licet contumeliae specie non differant, est tamen opinio Soti et multorum aliorum valde probabilis, circumstantias pec-

catorum malitiam graviter augentes intra eandem speciem, esse in confessione exprimentas ». Atvero, *part. 1, lib. 4, cap. 4, qu. 5*, dicit contumelias in materiis diversis esse specie diversas: « Quinto quaeritur, inquit: Quando et quomodo peccata quae sermone complentur numero augeantur? Respondeo specie fieri multa et augeri numero, quando verbum seu sermo dirigitur et refertur ad objecta specie diversa, veluti si Titius contumeliose Cajum compellet haereticum, latronem, adulterum, tria peccata contumeliae committit specie distincta ».

^b) Salmant, ut supra notavit S. Alphonsus, tenent absolute esse unum peccatum; hic vero, *tr. 13 de Restitut., cap. 4, n. 13*, addunt excusari posse a peccato mortali et quandoque a ventali contumelias quibus mulierculae, pueri et viri infimae sortis sese solent verberare.

49. — ^a) Azor, *part. 3, lib. 13, cap. 5, dub. 1*; et Molina, *de Justit. et Jure, tr. 4, disp. 19, n. 3*, a Tamburinio (a quo S. Alphonsus videtur citationem accepisse) male allegantur pro hac sententia; ipsi enim de ea omnino silent.

50. — ^a) Crespinus a Borgia, *Quaest. select. mor., qu. 6, n. 18*, loquitur de ignorantia vincibili, cui profecto aequiparanda est negatio, et revera scribit: « Qui plures articulos fidei aut decalogi praecepta vincibiliter ignorat, plura peccata committit, quia non componunt aliquid unum ».

^b) Turriano, in 2^{am} 2^{ae}, *disp. 91, de Caritate, dub. 1, i. f.*; et Cajetanus, in 2^{am} 2^{ae}, *qu. 34, art. 6*, videntur tenere potius secundam sententiam. Vide notas a et b. ad *lib. 2, n. 30*.

^c) Bañez ac Villalobos male a Salmant. hic allegantur: nam Bañez, loco a Salmant. citato,

non tenet hanc sententiam; quin immo, in 2^{am} 2^{ae}, *qu. 34, art. 6, dub. 2, concl. 4*, oppositam aperte sequitur. « Odium proximi, inquit, formaliter loquendo semper est unius speciei... Quia omnia mala quae aliquis vult ex odio proximi, quamvis alias differant specie, ut homicidium et rapina, tamen sub unica ratione formali sunt volita ex odio ». — Villalobos autem, *part. 2, tr. 3, diff. 9, n. 2*, fatetur gravius esse peccatum si gravius malum alicui imprecetur, proindeque in confessione explicandum; non tamen docet diversa peccata committere eum qui diversa mala alicui exoptat. — Dicastillus vero parum sibi ipse consentit; nam, *lib. 2, de Just. et Jure, tr. 2, de Restit., disp. 12, n. 532*, hanc opinionem affert, quam n. 533 a toto genere sibi placere affirmat, uno tamen excepto, quod nempe si in genere tantum et in communi exoptet quis malum

Blasphemare 12 Apostolos, probabiliter duodecim peccata.

Probabiliter unum peccatum.

Detrahere vel conviciari alicui in pluribus materiis, juxta alios, unum peccatum.

prout sunt species malorum optatorum, si specificè exprimentur; quia desiderium sumit speciem a diverso objecto desiderato, ut inquit S. Thomas ¹, dicens: *Si ille qui maledicit velit malum occisionis alterius, desiderio non differt ab homicida.* — Secus, si optetur malum in communi, prout si dicat: *Maledictus sis; malum tibi eveniat.*

Tertia tamen sententia satis probabilis, quam tenet Croix ², distinguit, et dicit committere unum specie peccatum, casu quo mala illa apprehendantur sub uno genere mali, nempe ut media ruinae inimico optatae. — Secus, si voluntas feratur ad optanda ei illa diversa mala specificè considerata; ut dicunt ibid. Silvius, Molina ³, Coninck ⁴, etc.

Quaeritur ⁶. *An plura sacrilegia committat confessarius qui in mortali successive plures absolvit?*

Negant Salmant. ³, Viva ⁴; Lugo ⁵ cum Rodriguez; item Sporer, Gobat, Diana, etc., apud Croix ⁶: dicentes unum peccatum com-

mittere, quia formaliter unam irreverentiam Deo irrogat; sicut qui plura sacra vasa furatur unum sacrilegium committit. — Sed verius Concina ⁷, [Contin.] Tournely ⁸; et Croix ⁹ cum Bonacina, Dicastillo, Escobar et aliis, docent tot sacrilegia committere quot absolutiones impertit; quia singulae absolutiones sunt singula sacramenta.

Idem dicit de sacerdote pluribus Eucharistiam successive ministrante Croix ¹⁰ cum Coninck, Vasquez ^{e)}, Palao, etc.; quia singulae Communiones sunt singula convivia completa, respectu communicantium. Sed probabilius Viva; ac Filliuccius, Busenbaum, Diana et alii, apud eundem Croix ¹¹, qui etiam id probabile ^{f)} putat, dicunt in hoc unum peccatum committi; cum una sit administratio, et ideo unum convivium. Vide *Lib. VI, n. 35, v. Utrum autem.*

Utrum autem ministrare Eucharistiam in mortali sit mortale? — Vide dicenda *dicto n. 35, sub initio.*

Verius,
multiplex.

Secus probabilius,
pluribus dare Eucharistiam in mortali.

collig. 4. — ¹ Loc. cit., num. 171. - *Bonac.*, disp. 5, de Sacram. Poenit., qu. 5, sect. 2, punct. 2, § 3, diff. 2, num. 7. - *Dicast.*, de Poenit., disp. 9, dub. 2, n. 85 et seqq. - *Escob.*, lib. 8, n. 232. — ² Lib. 5, n. 172. - *Coninck*, de Sacram., qu. 64, n. 35. - *Palao*, tr. 2, disp. 3, punct. 3, num. 8. — *Viva*, de Sacram. Poenit., qu. 5, art. 6, n. 6. — *Fill.*, tr. 1, cap. 5, n. 87, i. f. — *Busenb.*, lib. 6, tr. 1, cap. 2, dub. 2, resolv. 6. - *Diana*, part. 1, tr. 7, resol. 41. — ³ Lib. 5, n. 172.

¹ 2^a 2^{ae}, qu. 76, art. 4, ad 2^{am}. — ² Lib. 5, n. 159. — *Silvius*, in 2^{am} 2^{ae}, qu. 34, art. 6, quaer. 2. — ³ Tr. 20, cap. 12, n. 46. — ⁴ De Sacram. Poenit., qu. 5, art. 6, n. 6. — ⁵ De Poenit., disp. 16, n. 135 et 558. - *Rodrig.*, Sum., part. 1, cap. 247, n. 27, concl. 26. (*al.*, cap. 244, n. 26). — *Sporer*, part. 3, cap. 3, n. 435. - *Gobat*, tr. 7, num. 199. - *Diana*, part. 1, tr. 7, resol. 43. — ⁶ Lib. 5, n. 171. — ⁷ De Peccat., diss. 1, cap. 6, n. 27. — ⁸ De Peccat., part. 1, cap. 3, art. 2.

alteri, unum tantum odii peccatum committat; istud, inquam, Dicastillo displicet, qui, *n. 534*, vult in hoc praeter peccatum odii, aliud quoque adesse specie distinctum, proindeque in confessione declarandum. Atvero, *de Sacram., tr. 8, de Poenit., disp. 9, dub. 8, n. 496*, de eodem casu disputans, scilicet de mero desiderio quo quis ex odio mala aliunde alteri evenire desideret, quatenus mala illius sunt, affert *n. 497*, opinionem docentem malum sic desideratum esse in confessione declarandum, et hanc quidem satis probabilem vocat; sed *n. 498*, oppositam probabiliorum putat, quam *n. 499*, his verbis explicat: « Cum autem in nostro casu agamus de quodam affectu... non efficaci, sed mero odio et desiderio, quo quis desideret ea mala alteri aliunde evenire, quatenus mala illius sunt, et non secundum speciales rationes infamiae, privationis bonorum aut vitae, etc., tantum ille actus desiderii habebit malitiam ex illa ratione formali quae in omnibus reperitur, sive malum alioquin in par-

ticulari sit hujus vel illius generis aut speciei, ut infamia, paupertas, mors et similia. Unde etiamsi demus quod in genere physico differant affectus illi infamiae, paupertatis aut mortis, etc., in genere tamen moris, in peccato et malitia odii omnes conveniunt, quia sub eadem ratione communi desiderantur, et illa alia diversitas materialis est, et nequit tribuere speciem ut objectum vel ut effectus ». Haec omnia docet Dicastillus.

^{a)} Molina, *tr. 4, disp. 22, n. 3*; et Coninck, *de Virt. theol., disp. 29, n. 61*, etsi simpliciter a Croix, *lib. 5, n. 159*, allegantur, posteriorem tamen hujus sententiae partem dumtaxat exponunt et tenent.

^{e)} Vasquez perperam a Croix allegatur; nam, *in 3^{am} Part., disp. 136, cap. 3, n. 39*, id negare censendus est, cum expresse neget esse peccatum mortale ministrare Eucharistiam in mortali.

^{f)} Seu rectius: Bosco apud Croix hanc sententiam probabilem agnoscit.

Probabiliter distinguendum.

Plures in mortali absolvi, unum sacrilegium, iuxta alios.